

Népfőiskolai HÍRMONDÓ

A KÖZHASZNÚ MAGYARY ZOLTÁN NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG IDŐKÖZI TÁJÉKOZTATÓJA
TATA, 2014. MÁRCIUS

BENDA KÁLMÁN ÉS A TATAI NÉPFŐISKOLA

Dr. Magyar Zoltán (1888-1945) nem csupán kiváló jogászprofesszor, a Közigazgatás-tudományi Intézet létrehozója, hanem éles szemű vezető is volt. Aki jó érzékkel tudta kiválasztani egy-egy konkrét feladat megoldására a legalkalmasabb munkatársait is.

A száz évvel ezelőtt született Benda Kálmán (1913-1994) történezművel Magyar még nem sejtette, hogy egykor ő lesz az ország egyik legnépszerűbb tudósa és ismeretterjesztője, Széchenyi-díjas akadémikusa, több mint ezer előadás és közlemény szerzője. Felkészültségéről, igényességéről, lelkiismeretességéről azonban meg lehetett győződve, hiszen közvetlen munkatársa volt, amikor Teleki Pállal és Györffy Istvánnal közösen szervezték Budapesten a Táj- és Népkutató Központ nagy botrányt (majd betiltást) okozó kiállítását. Ezen hatalmas térképekkel és grafikonokkal mutatták be (az 1930-as évek végén) hogyan fuldoklik a nagybirtok gyűrűjében a parasztság, és hogyan köti gúzsba a gazdaságot a nagytőke.

A Közigazgatás-tudományi Intézet munkatársai nem véletlenül végezték pont a Tatai Járásban az alapos fölmérésüket, ugyanis itt együtt volt az Esterházy-nagybirtok, a Tatabányai Kőszénbánya, német és szlovák nemzetiség; gyárak, kisipar, kereskedelem, oktatás, kultúra, különböző vallásfelekezetek... A fölmérés egyik eredménye az volt, hogy hiába akarna a közigazgatás előbbre lépni, nincsenek megfelelő fölkészültségű olyan helyi vezetők, akikre a társaik hallgatnának. Ezért vált szükségessé népfőiskola indítása.

Magyar professzor körlevelet írt Komárom vármegye jegyzőinek-főjegyzőinek arra kérve őket, hogy küldjenek falujukból egy- esetleg két olyan katonaviselt, jó képességű fiataalt, akire a népfőiskolai tanfolyam elvégzése után hallgatnának a falubéliek.

A népfőiskola szervezőjének és vezetőjének kiválasztását még körültekintőbben végezte. Miért bízta ezt a nehéz feladatot az akkor 27 éves dr. Benda Kálmánra? Azért, mert együttmunkálkodásuk alatt meggyőződött arról, hogy felkészültsége, jelleme, tapasztalatai alkalmassá teszik őt erre.

Benda Kálmán Nagyváradon született 1913. november 27-én. Édesapja honvédezredes volt, édesanyja egy táblabíró leánya. 1919-ben a románok kitoloncolták

őket. Hónapokig Budapesten vagonban, majd szükséglakásban éltek. A rendkívül szigorú Lónyay utcai Református Gimnáziumban érettségizett. Ott nem kivételeztek senkivel, Habsburg-ellenességre nevelték, s arra, hogy a kormány nem tesz eleget a faluért, az értelmiség egyik legfontosabb feladata a „népet felszínre hozni”.

12 éves korától cserkész volt. Örsvezető, majd rajparancsnok. Sí-táborban, vándortáborokban önállóságot, természetszeret, önfegyelmet, ügyességet tanult és azt, hogy a saját érdekeit alá kell rendelnie egy kisebb-nagyobb közösség érdekeinek. 15-16 évesen harmincfős gimnazista csoport táborozását irányította egyedül. Csepeli munkásfiatokkal is megismerkedett az Ezeremester cserkész-csapatban.

A Pázmány Péter Tudományegyetemen a katolikus Szekfű Gyula tanítványa lett. Más oldalról is szemlélhetette a történelmet, amely szerint Magyarország történetének egyik legszebb időszaka a XVIII. század, az ellenreformáció volt, s az általa eddig fontosnak tartott Erdély fejedelmei csak epizódok voltak hazánk múltjában. Más professzorok fölhívták a figyelmet arra, hogy a történelemben fontos a gazdaság fejlődése, a nép élete, a nemzetiségi, etnikai, vallási viszony. Megtanulta a források elemzését, az állítások több oldalról való megvilágítását. Györffy Istvántól magyar néprajzot is tanult.

Eötvös Kollégista volt, ahol rendkívüli igényességet, alapos latin és francia nyelvtudást szívott magába. Megismerkedett az önkormányzatisággal, Szabó Dezsővel, Kovács Imrével, Féja Gézával, a falukutatók törekvéseivel.

Bécsi, berlini, s különösen az előbbieknél hosszabb párizsi ösztöndíja rádöbbentette arra, hogy Európából más képpel látszik mindaz, amit eddig Magyarországról tanult.

Folytatás a 2. oldalon

Olyan szervező-igazgatót kaptak tehát a tatai népfőiskolások, aki kortársuk volt ugyan, de tudásban, tapasztalatban messze fölöttük állt. Tehát szót tudtak érteni egymással, ugyanakkor a tekintélye vitathatatlan volt. Éjjel-nappal együtt élt a népfőiskolásokkal. Vezette a reggeli tornát, áhítatot, az éjszakába nyúló beszélgetéseket, közös népdaltanulásokat, étkezéseket a város rangos éttermében; tanította a történelmet és a néprajzot. Több országos és megyei lapban, szakmai folyóiratban jelent meg beszámolója a tatai népfőiskola életéről.

Tanulmányait és tapasztalatait fölhasználva írta meg a Népfőiskolai Útmutatót, amelyet más népfőiskolák is hasznosítottak. (1942-ben a Vallás és Közoktatási Minisztériumban a népfőiskolák ügyeit intéző részleg vezetője lett.)

A Tatai Népfőiskola volt az ország első nem egyházi szervezésű népfőiskolája. Jelentős támogatást kapott a Közigazgatás-tudományi Intézettől (dr. Magary Zoltán), a Kertészeti Egyetemtől (dr. Csiky János), a tatai járás főszolgabírájától (Reviczky István, később Komárom vármegye alispánja), a meghívott ún. népi íróktól (Kovács Imre, Veres Péter, Somogyi Imre, Szabó Pál, Darvas József, Erdei Ferenc).

A tanfolyamot végzetek kezét nem engedték el. Lehetőségük volt részt venni növénytermesztési, állattenyésztési, szövetkezet szervezési továbbképzéseken, s ládáikban válogatott szakmai és szépirodalmi könyveket kaptak, amelyeket a falvak egymásnak adtak át.

Amikor 1979-ben Kocsis Lászlónéval, a tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár igazgatójával elhatároztuk, hogy megkíséreljük az egykori népfőiskolások még élő tagjainak felkutatását, a megyei lapban feladott hirdetésre csak a naszályi Rabi István jelentkezett. Rögtön az első öt tanfolyam névsorával és néhány tanáruk nevének említésével. Benda Kálmán első telefonhívásomra azonnal följánlotta, hogy a lakásán összehívja az akkor még élő, s vele kapcsolatot tartó egykori tatai népfőiskolai tanárokat.

Március 21-én (tanítási szünet volt a Tanácsköztársaságra emlékezve) Kocsisné Marikával együtt két magánokazettányi visszaemlékezést rögzítettünk a professzor úr lakásán vele, valamint dr. Kiss Istvánnal, Körössy Józseffel, dr. Lovász Jánossal és dr. Szaniszló Józseffel. Ugyanakkor megkaptuk Benda professzor úr Tatai Népfőiskoláról megörzött hatalmas, rendezett cikk és kézirat dokumentumait a tatai helytörténeti gyűjtemény számára.

Elfogadták meghívásunkat a Tata Barátainak Köre májusi közgyűlésére, sőt vállalták előadás tartását is: Benda Kálmán a Tatai Népfőiskoláról, Szaniszló József pedig a Közigazgatási mintajárásról.

A közgyűlés rendkívül sikeres volt. Mintegy háromszázan jöttek el. Köztük negyvenen egykori tatai népfőiskolások és tanáraik. Nagy szeretettel és tisztelettel vették körül a 70 év körüli „öreg-diákok” a hasonló korú volt tanáraikat, s elevenítették föl az emlékeiket. Többen életük legszebb idejének tartották azt a néhány hetet, mert Tatán nem csupán szakmai ismereteiket és általános műveltségüket, hanem öntudatukat is növelték, látókörüket szélesítették.

Bár teljesen természetesnek vették, hogy mindenki tegye a másikat, senki nem élt vissza a bizalommal. A Kristály szálloda udvarán, az ebéd utáni borozgatás közben is megadták egykori tanáraiknak a tiszteletet.

Benda Kálmánnal folyamatosan tartottam a kapcsolatot. 13 levelet őrzök Tőle. Többségét kézzel írta. Érdeklődött a népfőiskolásokról. Az első tanfolyam helyén állított emléktábla avatására nem tudott eljönni, de örömmel támogatta Kurucz Andrásnak, a felvidéki Izsárról származó népfőiskolásnak javaslatát: nevezzenek el Tatán utcát Magary Zoltánról, s felajánlotta segítségét Lovász Jánosnak, aki tervezte megírni a Tatai Népfőiskola részletes történetét. Közvetlenségére jellemző, hogy leveleit többnyire így zárta „ölellek: Marci bátyád”

Ő alapította Budapesten a Református Bibliamúzeumot, rendezte a Ráday Gyűjteményt, több vidéki múzeum létrehozásában vett részt. Történészként elsősorban a Bocskai és a Rákóczi szabadságharccal, valamint a magyar jakobinusokkal foglalkozott. A rádióban és a televízióban nagysikerű előadássorozatot tartott bemutatva jelentős könyvtárainkat, levéltárainkat, jeles történelmi eseményeinket.

Őt választotta meg első elnökének a Magyar Népfőiskolai Társaság, s alapító rektora volt a Károli Gáspár Református Egyetemen, 1994-ben bekövetkezett haláláig.

Magával ragadó, színes előadásokat tartott. Szinte mesélt jellegzetes, kissé éneklő hangján. Többnyire papír nélkül adott elő franciául, németül, magyarul, s néha más nyelveken is. Hol valamelyik tudományos akadémián, hol egy kis faluban, egyszerű embereknek. Hatalmas tudása szerénységgel, nyitottsággal, kedvességgel párosult.

Egyik tanítványa így jellemezte őt: mindig mosolygó arca azt sugározta: itt vagyok, rendelkezésekre állok. Használjatok!

Tata újkori történetének jelentős eseménye volt az 1940-1944 között szervezett Tatai Népfőiskola, amelynek 7 tanfolyamából az első négynek (1940-41) szervezője-vezetője dr. Benda Kálmán, az egyik legkiválóbb magyar történész volt.

Dr. Kálmán Attila
alapító-és tiszteletbeli tag

TALÁLKOZÁS, EMLÉKIDÉZÉS...

– a Tanácsadó Testület alakulása ürügyén –

Kört leíró villanyposta ide vagy oda, nem bírom türtőztetni magam, meg kell írnom, mennyire boldoggá tett a tegnapi találkozónk. Igazából egy borongós estének néztem volna elébe, fáradtan, életem párja nélkül (ő jelenleg Brüsszelben van), a gyerekeim pedig otthon vártak, tele hírekkel, megbeszélni valókkal a szokásos közös vacsorás családi programunkon. Jóska kedves hívására érkeztem,

Czumpf Attila, Dr. Gödölle Zoltán, Levente Péter

szinte beestem, késve, és mindeközben éreztem, Ti már kezdtetek összeemelegedni, sok információ elhangozhatott, melyről lemaradtam. Aztán, ahogy (Levente) Péter, kezdedbe vetted az irányítást, ahogy őszinte kíváncsisággal odafordultál mindenkihez, ahogy lelkesen fogadtál minden aprócska értéket, velős fél mondatot, egy-egy elejtett szót, megtört a rossz kedvem, és hirtelen kezdtem jól érezni magam, megcsapott az akol melege. Kettőtök markáns jelenléte, számunkra is áthatóan érezhető közös hullámhossza egy meleg sálat vont a kis csapat köré, és kezdtünk végre fölengedni. Ezt nagyon köszönöm mindkettőtöknek. Ami pedig azt illeti, milyen meghatározó élményként szerepeltetek mindkét gyermekünk életében, csak néhány példa (nem udvarlasként írom, de a visszajelzés, főleg ennyi év távlatából igenis legyen jutalmatok az erőfeszítéseitekért, nevelő munkátokért). Imádtuk férjemmel látni az «Égből pottyant mesék» kiváltotta hatást gyermekeink arcocskáján, amikor ágyuk mellé kuporodva, kezünkben a könyvvel meséltünk a két

kis ovisunknak Marci kandúrról, a hideg lábú manóról, az aprikát állataival megosztó nagyanyóról. Fújtuk mindannyian kívülről őket, szinte mindet, mert egyszer-egyszer mindegyik «nagy kedvenc-ként» szerepelt az esti olvasás repertoárjában. Olykor «hazajöttek» a szereplők az oviból a rajzokon, vagy itthon jelentek meg a rajzlapokon, szerepjátékokban. A dalaitokat is imádtuk, és azt sem bántuk, ha olykor költők verseit hallhattuk töletek. A gyerekeink énekelték, hallgatták, eljátszották -, és ami a legfontosabb, megélték őket! A „lassan jár a csigabiga” felzengett nem egyszer a kertünkben, ha csigára bukkantak, vagy oly sok éven át a Ti dalaitokkal hívogattuk a tavaszt, köszöntöttük az őszt. Elárulom, sőt bemerem vallani, gyermekeinken kívül engem is megihlettetek. A nagyvárosi nagyanyókaról szóló történet olvasásakor mindannyiszor az én nagymamáimra emlékeztem. Különösen arra, akinél minden nyarunkat eltöltöttük, libapásztorkodással, kocalovaglással, biciklizni tanulással, esténként házi tejszürcsöléssel egybekötve. Koszosan, szutykosan, naptól barnán, az egész napos játéktól elfáradva, de felszabadultan és nagyon boldogan, ottani barátaink körében. Fogtam egyszer magam, és megírtam egy rövid történetet nagyanyóról, az ottani életemről. Megtisztelőnek érzem, hogy most végre elküldhetem nektek, és bízom abban, hogy elolvassátok. Pusztán annyit szeretnék ezzel a gesztussal, hogy végre tudathassam és bizonyíthassam felétek, nem csak gyerekeknek írtatok a könyveteket (Ildikó, hadd tegyem itt többes számba, mert Te megírtad, Péter megjelenítette, e kettő együtt adta az élményt nekünk), és nem csak gyerekek kaptak töletek életre szóló tarisznyát. Még egyszer, nagyon örülök, hogy találkozhattunk, megismerkedtünk. Ezek a tatai városiak még nem is sejtik, micsoda nagyszerű emberek «érkeztek» közéjük, és mennyi értéket teremtenek majd körülöttük! Isten hozott Titeket! Várom a következő találkozást Veletek!

*Üdvözlettel:
Bernadette (Betty)*

KULTURÁLIS KÖZFOGLALKOZTATÁS

Szokatlan ez a két szó együtt, hiszen a közfoglalkoztatottakra mindenki úgy gondol, mint a város parkjait szépítő, közterületet rendező munkásokra. És valóban, a közfoglalkoztatást azoknak találták ki, akik másként nem tudnak elhelyezkedni, mert nincs olyan tudásuk, munka tapasztalatuk, amivel a munka lehetőségeikért folyó versenyben nyerhetnének. Ezért jellemzően a képzettséget nem igénylő, könnyen elvégezhető feladatokat kínálják nekik. A kulturális életben, ezen belül a közművelődés területén azonban lényegesen jobb képességek, és végzettség szükséges. A kulturális közmunkások nagy többsége érettségizett, néhányan felsőfokú végzettségűek, és a feladataik egészen mások.

Ezt a közfoglalkoztatási formát a Nemzeti Művelődési Intézetben találták ki, elsősorban azzal a céllal, hogy a közmunkások segítségével adatokat tudjanak gyűjteni a közművelődési intézményrendszer állapotáról, és az embereknek saját településük értékeihez való viszonyáról. A közművelődési intézmények közé tartoznak a közgyűjtemények (múzeumok, könyvtárak és levéltárak), a művelődési házak, és az úgynevezett integrált közösségi szolgáltatások terek, amik egyszerre látják el például a művelődési házak, a könyvtárak, az idősek napközije és a gyermek étkeztetés feladatait. A Nemzeti Művelődési Intézetnek (NMI), amelynek feladata a közművelődés fejlesztése, régóta és nagyon hiányzott egy ilyen adatbázis, hiszen nélkülük nehezen tudja tervezni saját feladatait. Hogy pontosak legyünk, nélkülük országos méretű, komoly változást hozó munkát nem is tud végezni, csak töredékesen lehet hatása arra a területre, amit fejleszteni hivatott. Az adatok gyűjtése kérdőíves formában történt, a kérdőívek feldolgozása már folyik, és ha az adatbázis készen lesz, abból jó tíz évig tudnak majd dolgozni az NMI szakemberei. Természetesen minden település, amelyik részt vett ebben a munkában, szabadon használhatja majd a rá vonatkozó kész, táblázatokba rendezett adatokat saját céljaira.

A kulturális közmunkások munkáltatója formailag a Művelődési Intézet, de ki vannak helyezve fogadó intézményekhez, hogy a közművelődés területét megismerjék. Ez azért is szükséges, mert a kérdőíves felmérés befejezése után márciusban egy rövid kép-

zésen vesznek részt, ahol megtanulják a kulturális közösség szervezés alapjait. Magyarán azt tanulják, hogyan lehet segíteni létrejönni akaró önszerveződő közösségeket abban, hogy megszerveződjenek, vagy tovább fejlődjenek.

Ez ennek a közfoglalkoztatásnak a második, és fontosabb célja. Ugyanis a nemzet feltámadása, életre kelése kis közösségek életre kelésével kezdődik. Bár e kis közösségek közül legfontosabb a család, de második helyen állnak azok az önszerveződő közösségek, amik a nagyobb közösségek művelődését is segíteni tudják. Itt azonban álljunk meg egy pillanatra. Ki kell mondanunk, hogy a művelődés nem azonos azoknak a műveknek a befogadásával, megnézésével, meghallgatásával, amiket magas művészetnek szoktak nevezni. Először is azért nem, mert magas művészet nincs. Művészet van. Ez pedig sokkal tágabb, mint a műalkotások összessége. Éppen így a művelődés is sokkal tágabb cselekvés. Egy hímzőkörben tevékenykedni művelődés, főként, ha magyar díszítőelemeket hímez valaki, amik közül is legfontosabbak a kalocsai díszítések. Néha összejönni ismerősökkel, és nótázni, az művelődés, különösen, ha magyar népdalokat és nótákat énekelnek. Művelődés a páros tánc, és művelődés az is, ha valaki megtanul jól főzni, főként, ha magyar ételeket főz: leveseket, főzelékeket, paprikást. Másodszor pedig azért nem azonos a művelődés az úgynevezett magas művészet befogadásával, mert az ide sorolható munkák ritka kivételtől eltekintve rosszak. A képek többsége csúnya, a szobrok és épületek többsége csúnya, az irodalmi művek többsége nem is irodalom, a versként közölt írások többsége nem is vers. Márpedig ami rossz, ami csúnya, az nem emel föl. A művelődés viszont felemel, mint a szerelem.

Boros Károly

A népfőiskola is igényelt egy fő munkatársat, a fenti foglalkoztatási formában, aki 2013. december elejétől 2014. április végéig segíti a szakmai munkát. A városban több intézmény és civil szervezet is élt ezzel a lehetőséggel. (Szerk.)

MEGALAKULT

A MAGYAR NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG

A népfőiskolai gondolatnak gazdag történelmi hagyománya él hazánkban. A két világháború közötti időszakban főként a skandináv típusú (dán, finn) felnőttoktatási forma, a bentlakásos, közösséggé formáló együtt-tanulás bizonyult eredményesnek, kivált az aprófalvas településeken élő fiatalok körében. Elterjesztésében a népi gondolat mellett elkötelezett írók (Móricz Zsigmond, Németh László, Illyés Gyula, Veres Péter) és az egyházak ifjúsági szervezetei (KALOT, KIE, SOLI DEO GLORIA) meg a cserkészlet regös ágazata munkálkodott sikerrel. Hatásuk napjainkban is tetten érhető valóság, neveltjei közöttünk élnek, készek tapasztalataik átadására.

A „fordulat éve” után a népfőiskolák és népi kollégiumok, mint intézmények, a többi demokratikus népi kezdeményezés sorsára jutottak. Az akkori politikai vezetés nem engedte meg az alulról jövő társadalmi kezdeményezéseket, még a közművelődési igénnyel szerveződőket sem... Az újjáéledéshez szükséges folytonosságot leginkább a *Sárospataki Népfőiskola* (1936—1948) egykori tanárai és a hajdani paraszt ifjak őrizték meg a jövőre számára. A hazai népfőiskolai mozgalom eszméjének megmentésére az öreg diákok (Jakab Sándor, Kovács Károly, dr. Varga András) már 1958-ban tettek közös kísérletet. Ezt követően pedig, 1964 és 1975 között, családi kapcsolatokra támaszkodva építették ki az „önszervezésű találkozók” rendszerét. Végül, 1976-tól kezdődően, *dr. Ujszászy Kálmán* elnöklétével, rendszeressé váltak az évenkénti patiki találkozók.

Később, az 1980-as évek közepén, országsszerte kezdeményezték népfőiskolák indítását (Siómaros, Bogyiszló, Nagyréce, Zalaegerszeg, Nagyvács, Kiskunhalas). Valamennyien a *helyi kultúra* fejlesztését, a népi kultúra ma is élő elemeinek visszaépítését a közösségi gondolkodásba, a *nemzeti hagyományok* ápolását, a *nemzeti öntudat* fejlesztését tekintették elsődleges feladatuknak. Ezek a kezdeményezéseken azonban mindmáig nem kaptak kellő nyilvánosságot, módszertani segítséget, elszigetelt jelenségek maradtak. Hiányzik közöttük a kapcsolattartás, a tapasztalatok elemzése, a közös cselekvést igénylő feladatok összehangolása. Mindenképpen

megérett tehát az idő, hogy létrehozzák maguknak de a közösség hasznára — érdekképviselőiket, s olyan *szakmai fórumot* teremtsenek, ahol a *nemzetnevelési kérdéseket* rendszeresen megvitathatják.

A népfőiskolai eszmét zászlajára tűző társaság első, alakuló közgyűlésén 1988. júniusában 112 közművelődési szakember, pedagógus, egykori és jelenlegi népfőiskola-szervező, oktató gyűlt egybe, az ország különböző részéből. A megjelenteket a tanácskozás elnöke, *Harsányi István* Apáczai Csere János-díjas pedagógus köszöntötte. Üzenetet intézett a tanácskozókhoz *Pozsgay Imre* a Hazafias Népfront főtitkáráként nemcsak a tömegszervezet, de a maga nevében is támogatásáról biztosította a megalakuló Magyar Népfőiskolai Társaságot.

Bevezető előadást *Vitányi Iván*, az Országos Közművelődési Központ főigazgatója tartott. Nevezetes alkalomhoz érkezett a hazai népfőiskolai mozgalom — mondotta, több évtizedes csendes szunnyadás és néhány eredménytelen kezdeményezés után, ma ismét szervezeti formát ölthet...

Az előkészítő munkacsoport nevében *Tóth János*, az OKK igazgatóhelyettese vázolta a társaságra váró feladatokat. Jelenleg már mintegy 40—50 népfőiskolai jellegű tanfolyam működik az országban, ám ezek egy része csupán ismeretterjesztő feladatot lát el. Több helyütt találkozni azonban olyan törekvésekkel, amelyek eleget tesznek a mozgalom *eredeti* célkitűzéseinek: demokratikus faluközösséget teremtenek, erősítik a lokálpatriotizmust, értékes közösségi embereket nevelnek, és szerephez juttatják őket...

A hozzászólásokat a társaság vezetőségének megválasztása követte. Elnök: *Benda Kálmán*, tiszteletbeli elnök: *Ujszászy Kálmán*, alelnök: *Huszár István*, titkár pedig *Tóth János* lett. A tanácskozás befejezését követően a résztvevők megtekintették a belvárosi plébánia templomban megrendezett K.ALOT emlék-kiállítását, melyet *Paskai László* bíboros, esztergomi érsek nyitott meg, nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében.

Hajdú Demeter Dénes

Részlet a *Honismeret* c. folyóirat 1988/6. sz.-ban megjelent írásból közöljük a Magyar Népfőiskolai Társaság megalakulásának 25. évfordulója alkalmából.

VISSZÁSSÁG A NÉPFŐISKOLÁK JOGBIZTONSÁGÁBAN

(az alapvető jogok biztosának vizsgálata)

Mint valódi polgári szervezet, az alapvető jogok biztosához panasz beadvánnyal fordultunk a népfőiskolák költségvetési támogatásának ellentmondásai, visszasságai miatt, mivel 2010 óta az illetékes minisztériumok számára tett személyes és írásos megkereséseinkre érdemi válasz nem érkezett és érdemi konzultálási lehetőséget sem kaptunk. Még Szabó Máté kezdte el majd Székely László újonnan kinevezett ombudsman fejezte be a vizsgálatot. Szeretnénk nyilvánosan is kifejezésre juttatni mindkettőjüknek és munkatársaiknak, Láposy Attila előadónak az elismerésünket és köszönetünket, hiszen az Alapvető Jogok Biztosának hivatala volt az első, aki *tiszteletben tartotta az emberi méltóságunkat, emberszámba vette felvetéseinket* és egy demokratikus állam intézményéhez illő hangnemben és módon kezelte az ügyet.

Az ombudsman jelentése megállapítja, hogy „*a működést veszélyeztető konkrét késedelem, illetve ezen a területen a működési támogatások megállapításával kapcsolatban megfigyelhető kiszámíthatatlan helyzet a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével összefüggő visszasságot okoz.*”

A 2013. decemberi keltezésű 11 oldalas jelentés felkéri a minisztert: „A jelentésben feltárt, alapvető jogokkal összefüggő visszasságok bekövetkezése lehetőségének jövőbeni megelőzése érdekében az Ajbt. 31. §-a alapján *felkérem* a kultúráért felelős emberi erőforrások miniszterét, hogy – az államháztartásért felelős nemzetgazdasági miniszterrel koordináltan – a szükséges intézkedések megtételével

- 1) az érintett országos népfőiskolai szervezetekkel való együttműködésben tekintse át, hogy – a korábbi inkubációs cél megvalósulására, a felnőttképzés átalakítására figyelemmel – mely feladatok ellátásához indokolt a jövőben állami támogatást rendelni, továbbá a feladatalapú költségvetési finanszírozás esetében milyen jogszabályi szintű, illetve más jellegű garanciákkal lehet megteremteti és növelni a jogbiztonságot, az előre tervezhetőséget és a kiszámíthatóságot;

- 2) a következő költségvetési év vonatkozásában az érintett országos népfőiskolai szervezetekkel való együttműködésben elemezze, illetve dolgozza ki – a meglévő elszámolási kötelezettség érvényesítése mellett – a feladatalapú állami támogatás hasznosulásának ellenőrzésével kapcsolatos szakmai szempontrendszer.”

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala honlapján egy rövid összefoglaló is olvasható. Link: Az ombudsman az országos népfőiskolai mozgalmak állami támogatásával kapcsolatos problémákról www.ajbh.hu Hírek és közlemények rovat. Ezen belül az összefoglaló a Közleményekben található. A Székely László által megküldött jelentés teljes szövege rövidesen felkerül az MNT honlapjára, s később egy szakértői kommentárral ellátott változatot is nyilvánossá teszünk, miközben konzultálunk hazai és nemzetközi jogi szakértőinkkel. Nyilván – ahogy a jelentés is fogalmaz –értelemszerűen az alapvető jogok biztosának vizsgálata kizárólag alkotmányossági, jogi vonatkozásokra terjedhetett ki. Ez messze nem a teljes kép. Egyébként pedig a jelentésben idézett államtitkársági válaszok szakmai indoklásában is több ellenmondás fedeztető fel. Budapest. 2014. január 2.

**Magyar Népfőiskolai Társaság,
Népfőiskola Intézet**

**Aktív részvétel az MNT Közgyűlésen -
Farkas Endre elnökségi tagunk felszólalása**

LAKITELKEN NYOLC NYELVEN BESZÉLNEK

– Húszmilliót spórolnak a fűtéssel –

A Lakitelek Népfőiskola fejlesztése megkezdődött, a tartalmi programok megvalósultak, és a Kárpát-medencei népfőiskolai hálózat kiépítése is jól halad – mondta Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, a Lakitelek Népfőiskola alapítója.

A Lakitelek Népfőiskola fejlesztése megkapta a kiemelt kormányzati beruházás minősítést, ami felgyorsította a beruházáshoz szükséges hatósági engedélyek beszerzését. Lezsák Sándor jelentősnek nevezte, hogy két meleg vizet adó kút fűrése sikeresen megtörtént, így egyrészt már 2014-ben meleg vízzel tudnak fűteni, ami 20 millió forintos gázszámlát fog kiváltani. Másrészt lehetővé vált, hogy a népfőiskolához tartozó területen és az üvegházakban biogazdaság működjön.

„Lépésről lépésre haladunk, január elején a népfőiskola 50 dolgozója kap képzést a biogazdálkodásról, de a mórakalmi szálloda és a strand működtetését is tanulmányozni fogják” – mondta, hozzátéve, hogy az elméleti felkészítés azért szükséges, hogy a népfőiskolán történő fejlesztések után a gyakorlatban is helyt tudjanak állni az ott dolgozók. Beszámolt arról, hogy a népfőiskolán befejeződött a Wesselényi Kollégium munkája, melynek keretében két éven keresztül a Kárpát-medence minden részéből fogadták azokat, akik népfőiskolát akarnak szervezni, vagy már működtetnek is. Sikeresnek ítélte a Nagycsaládos Kollégiumot is, ahol a nagycsaládos klubokat és közösségeket szervezőknek tartottak foglalkozásokat. A márciusban kezdődött és két és fél évig tartó Keleti Nyitás Kollégiuma azt a fiatal értelmiséget

szólította meg, amely érdeklődik Oroszország, valamint Közép-Ázsia országainak kultúrája, gazdasága és politikája iránt.

„Ismereteket adunk, konzultációs lehetőségeket teremtünk, és elindítottuk a Nyolc nyelven beszélünk nyelvstúdiumot, melynek keretében üzbég, kazak, ujjgur, azeri, kirgiz, baskír, türkmén és tatár nyelvekből kapnak alapképzést a hallgatók” – közölte Lezsák Sándor, aki a kormány keleti nyitás politikájának leágazásaként jellemezte a kollégiumot, ahol az orosz, az azeri, a mongol nagykövetet is vendégül látták már, de a térség többi nagykövetének a látogatását is szervezik. A népfőiskola alapítója kiemelte az intézményben folyó különféle tanfolyamokat, ahol a honlapkészítéstől kezdve a szabás-varrás elsajátításáig sok mindenre képzik a helyieket és a környező települések lakóit. Évente több mint 10 ezer résztvevője van a népfőiskola különböző tanfolyamainak, kollégiumainak és egyéb rendezvényeinek - mondta összegzőként.

Lezsák Sándor a népfőiskolai hálózat kiépítését az egyik legfontosabb feladatként jelölte meg. A Kárpát-medencében már közel félszáz népfőiskola működik, amelyek közül Kőtegyánt, Csíkszentimrét, Túrístvándit, Agyagosszergényt, Vasvárt, Baját és Nagykátát emelte ki.

MTI 2014. január 4.

Képzés a Lakitelek Népfőiskolán

A Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság Közhasznúsági jelentése - 2013

A 350/2011. (XII. 30.) kormányrendelet melléklete

1. Közhasznú szervezet azonosító adatai	
név:	Magary Zoltán Népfőiskolai Társaság
székhely:	2898 Kocs, Komáromi u. 5.
bejegyző határozat száma:	PK 60.088/1995/4
nyilvántartási szám:	1008
képviselő neve:	Keresztesi József
2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása	
A népfőiskolai tevékenysége 2013-ban is folyamatos volt, mint az elmúlt évtizedben! A programjainkat bővítettük a Lakitelek Alapítvány támogatása segítségével. 2013-ban is eredményes évet zárhatunk. Történelem témakörben befejeztük a Trianon utáni időszakot, és a Magyarországot körülvevő – részben új – államok helyzetének bemutatását kezdtük meg. Összesen 17 előadást hallgathatott meg a 630 fős közönség. Az egészségügyi sorozatunk keretében szintén 14 előadás hangzott el összesen, ahol főleg a körzeti orvosok közreműködése révén kerültek megtartásra az előadások. A programot látogatók száma 400 fő. A vallástörténeti sorozatunkban befejeztük a szerzetesrendek történetét, ezért új témakört indítottunk a Pápaság története címmel. Ennek keretében 15 előadás hangzott el, a hallgatóság száma itt 600 fő. Megvalósításához a városi önkormányzat is hozzájárult. A Lakitelek Alapítvány támogatása tette lehetővé a város képzőművészeti hagyományait, jeles alkotóit bemutató sorozatunkat, amelynek igen nagy sikere volt. Ebben kiemelkedő szerepe volt Kövesdi Mónika művészettörténésznek. A sorozat 9 előadásán 435 fő vett részt, amely átlagosan 48 főt jelent! További új programot jelent a magyar irodalomtörténet elindítása, ahol szintén aktív érdeklődést tapasztaltunk. Az eddigi 7 előadáson 245 fő vett részt. A másik új sorozatunk az Alkotmánytól az alaptörvényig címmel indult. Sajnos, az érdeklődés kisebb volt, mint a téma megérdemelte. Az eddigi 6 előadáson 150 fő vett részt. A két új program elindítását a város önkormányzati támogatása tette lehetővé. A Tatai Lengyel Kisebbségi Önkormányzattal együttműködve és támogatásával sikerült ismét néhány előadást (2) megvalósítani, amely folytatását jelentette az előző évi sorozatnak. A látogatók száma 60 fő volt. A községek közül csak Kocson szerveztünk néhány programot, a helyi igényeknek megfelelően. Befogadtuk viszont a városban működő versbarátok körét, és helyet biztosítottunk részükre. (30 fő) Folytatódtak a nyelvtanfolyamok is, összesen öt tanfolyam indult és valósult meg. (Angol és német – 30 fő.) A nem tanfolyami jellegű programok száma meghaladta a tízet (14), a részt vevők száma megközelítette az 1000 főt. Kiemeljük az új kezdeményezést, a Népfőiskola Napot, melyet a létrehozott Tanácsadó Testületünk javasolt, Kulturális Örökség Napok keretében szervezett Pezsgőgyári látogatást, és Látóutakat (3). Ebbe a körbe tartozik még a Magyar Kultúra Napjáról való megemlékezés, jótékonyági hangverseny Bacsí János Kárpátaljai ifjú zongoraművész segítésére, és a szlovákiai Kovács Tamás világhíró kerékpáros fogadása. A Magary konferencia (12.) – amely országos szintű lett – mellett szerveztünk '56 Lengyel-magyar vonatkozásairól és Benda Kálmán centenáriuma alkalmából is tanácskozást, megemlékezést (tanácskozást), aki Magary által kezdeményezett népfőiskola első négy tanfolyamának szakmai vezetője volt. (Összes résztvevő 300 fő.) Külön kell szólni a munkaügyi szolgáltatásokról, amit több éve ellátunk. Ezek egyike a munkaerő-piaci szolgáltatás, amit K-E megye összes munkaügyi kirendeltségén végeztünk 8, illetve 10 munkatárssal, aminek eredményeként ez évben 7 095 fő – nagyrészt munkanélküli – segítését, tanácsadását szolgálták. A munkatanácsadást, sajnos csak október 15-éig végezhattük, itt négy fő végezte a munkát – 1357 főt láttak el a munkatársak.	
3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)	
közhasznú tevékenység megnevezése:	Ismeretterjesztés, tanfolyamok szervezése, munkaerő-piaci szolgáltatás, munkatanácsadás

közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:		2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól 6. § a) b), 13. § (1) 15., 23. § (4) 13.
a közhasznú tevékenység célcsoportja:		Munkanélküliek és nyugdíjasok
a közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:		16 109
a közhasznú tevékenység főbb eredményei: ismeretek növelése, sikeres elhelyezkedés, jobb közérzet.		
4. Közhasznú tevékenység érdekében felhasznált vagyon kimutatása		
Felhasznált vagyonelem megnevezése	Vagyonelem értéke*	Felhasználás célja
Tárgyi	275	Cél szerinti tevékenység, a
Forgó	6228	népfőiskolai képzések szervezése
5. Cél szerinti juttatások kimutatása		
Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év*	Tárgyév*
TÁMOP 2.6.2 – m.erőpiac szolg.fejl.		3.899
Munkaügyi Központ	34.650	42.345
Tata város önkormányzata	400	350
Lakitelek Népfőiskola Alapítvány	-	240
Emberi Erőforrás Minisztérium	-	400
Magánszemélyektől	420	399
6. Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás		
Tisztség	Előző év (1)*	Tárgyév (2)*
-	-	-
A. Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás összesen:	-	-
7. Közhasznú jogállás megállapításához szükséges mutatók		
Alapadatok	Előző év (1)*	Tárgyév (2)*
B. Éves összes bevétel	45.694	48.637
ebből:		
C. a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996.Évi CXXVI. Törvény alapján átutalt összeg	205	148
D. közszolgáltatási bevétel		
E. normatív támogatás		
F. az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	-	3.889
G. Korrigált bevétel [B-(C+D+E+F)]	45.489	44.600
H. Összes ráfordítás (kiadás)	42.340	47.205
I. ebből személyi jellegű ráfordítás	35.277	37.636
J. Közhasznú tevékenység ráfordításai	42.340	47.205
K. Adózott eredmény	3.354	1.432
L. A szervezet munkájában közreműködő közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek száma (a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvénynek megfelelően)	5	15
Erőforrás-ellátottság mutatói	Mutató teljesítése	
Ectv. 32. § (4) a) [(B1+B2)/2>1.000.000,- Ft]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (4) b) [K1+K2>0]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (4) c) [(I1+I2-A1A2)/(H1+H2) >0,25]	Igen	Nem
Társadalmi támogatottság mutatói	Mutató teljesítése	
Ectv. 32. § (5) a) [(C1+C2)/(G1+G2) >0,02]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (5) b) [(J1+J2)/(H1+H2) >0,5]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (5) c) [(L1+L2)/2>10 fő]	Igen	Nem

* Adatok ezer forintban

ALAPÍTÓK – KERESZTESI JÓZSEF

Profi civil - civil profi

Interjúnk része a MZNT alapító tagjairól szóló sorozatnak, mely nem az alapításról szól, hanem a népfőiskolában ma is tevékenykedő alapítókat szándékozik bemutatni.

(Az alapításról és körülményeiről a 15 évfordulón kiadott könyvből bárki részletes képet kaphat.)

Keresztesi József alapító tag, sok-sok éve elnökségi tag, szakmai vezető, elnök.

A tatabányai BÁZIS Egyesület díjat alapított a civil szervezetekben dolgozó önkéntesek elismerésére. A 2013-as évben a megyei, Év Önkéntese díj kitüntetettje Keresztesi József.

A díjat Bencsik János országgyűlési képviselő adta át

A Magyary Zoltán Népfőiskola alapításakor mi volt az az erő, elgondolás, ami a csatlakozásra készítette? – A kérdés talán úgy lenne pontos, hogy miért kezdeményeztem a népfőiskolai társaság létrehozását? Általában, amikor az ember elgondol, elképzel valamit, akkor nem egyetlen momentum alakítja az elképzelését. Én is így voltam ezzel. Az egyik döntő elem, hogy Magyary kiemelkedő szakembere volt a magyar közigazgatásnak, sőt nemzetközileg is elismert volt munkássága. A másik fontos tényező, hogy személyesen is ismertem és jó kapcsolat alakult ki dr. Kiss Istvánnal, aki egész élete során nagyon nagy tisztelettel ápolta Magyary emlékét. Harmadikként említem, hogy Magyary és munkatársai kiváló népfőiskolát szerveztek és működtettek 1940 és 1944 között. Példának okáért a múlt évben emlékeztünk az ismert történész és nagyszerű emberre, Benda Kálmán történészre, aki az első négy tanfolyam szakmai vezetője volt. De nem hagyható ki az a társadalmi átalakulás sem, amely lehetővé tette az önszerveződést, civil kezdeményezéseket. Úgy gondoltam, hogy nekem ez lehet a szakmai „kötelezettségem”, feladatom. Ezért már 1990-ben szerettem volna elindítani újra a népfőiskolát, de csak 1995-ben sikerült az ügryhöz segítőköt, közreműködőket találni.

Gondoltad-e akkor, hogy egy 150 fős civil szervezetté alakul, és ilyen hosszú távú lesz ez a kezdeményezés? – Az alakuláskor természetesen nem az volt legfontosabb szempont, hogy a számok, hogy s mint alakul. Az volt az elképzelésünk, reményünk, hogy civil szervezatként képesek vagyunk elindulni és szakmailag működni. Ebben meghatározó szerepe volt dr. Márkus Mihály református püspöknek, aki a családi indítatás miatt is – édesapja volt a régi népfőiskola ötletadója – vállalta a népfőiskola elnöki tisztségét. Persze azóta sok víz lecsorgott az Öreg-tó csatornáin, és ha nem is könnyű sétával, de kemény erőfeszítésekkel és partnerek, támogatók segítségével sikerült a legfontosabb: folyamatosan működnünk, lassan 20 éve.

Látsz-e történelmi-politikai-társadalmi trendet abban, hogy milyen személyi változások következtek be időközben a vezetésben és a tagságban? – Azt gondolom a változásoknak nincs közvetlen politikai vonatkozása. Az elnökség összetételénél arra törekedtünk, hogy az aktív és segíteni akaró, segíteni képes tagok kerüljenek be a vezetésbe. Ez nem mindig sikerült, és az élethelyzetek, körülmények is változnak, amit figyelembe kell venni. A tagság bekapcsolódása, számának növekedése spontán folyamat. Akik valamilyen sorozat hallgatói lettek és megtapasztalták a munkánk komolyságát, színvonalát, azok körében előbb-utóbb felvetődött a támogatás vagy a tagsági viszony kialakításának igénye. Az elnök személye annyiban más, hogy ő reprezentálja, képviseli első sorban a nyilvánosság és a partnerek felé a népfőiskolát. Ezért nagyon fontos a tekintélye, elismertsége – főleg a városban, de külső kapcsolatok területén is.

Nem kanyarodott-e el a népfőiskola eredeti tevékenysége a kezdetiektől? – Talán nem... Az tény, hogy azok a célok, amelyeket megfogalmaztunk alakuláskor, ma is érvényesek. Az, hogy ezeket a célokat mennyire sikerült megvalósítani, az már differenciáltabb választ igényel. Biztos, hogy nem minden vonatkozásban voltunk(vagyunk) megelégedve, de hagyunk feladatot a következő generációnak is, akik átveszik a stafétát.

A közszolgálatban töltött aktív harminc-egynéhány év után most profi civil vagy. (Magadat főállású önkéntesnek szoktad nevezni, tekintve az évi 2000 órát is jóval meghaladó, kompenzáció nélkül végzett munkát.) Egyet értesz ezzel a minősítéssel? – Nem teljesen. A profizmus kicsit rokon a technokrata szemlélettel, ami számomra idegen. Szakmailag jobban kedvelem a „közösségépítő”- közösség-szolgáltató kifejezést, de szívemhez és személyiségemhez is közelebb áll, úgy gondolom.

Sok különös helyzettel, kivételes emberrel találkozta a közel két évtizedes népfőiskolai munka során. Mi volt a legemlékezetesebb esemény számodra? Mely személyiségek voltak rád legnagyobb hatással? – Azt mondják, hogy az első szerelem, az első élmények legfontosabbak az ember számára. Említettem már Kiss István nevét, Magyary közvetlen munkatársát. Nagyon kiemelkedő egyéniség volt, véleményem szerint, aki szerényen és mégis következetesen, hűségesen ápolta Magyary professzor emlékét. Csak példaként mondom, hogy A közigazgatás és az emberek c. korszakos jelentőségű tanulmányt, kiadványt lényegében ő írta, a megelőző kutató-gyűjtő munkát is ő szervezte, végezte. Ennek ellenére Magyaryval együtt jegyezték a könyvet és soha nem hangsúlyozta, hogy ebben milyen nagy szerepe volt. Az első programunkat az önkormányzati képviselőknek szerveztük, egy dr. Verebélyi Imre professzor vezette alapítvány támogatásával. Egyébként Verebélyi Imre akkor, annak a Magyar Közigazgatási Intézetnek volt az igazgatója, melyet Magyary alapított. A szakmai programok közül meghatározó élményt jelentett az első cigány kisebbségi és bentlakásos képzés megszervezése, köszönhetően a Holland Királyság támogatásának. Az első nagyszabású, országos jelentőségű konferenciánk az 1998-ban szervezett szociális konferencia volt. Ez azért volt fontos, mert szintén Magyary és munkatársai, valamint Reviczky István alispán segítségével létrehozták – az akkori időkben – a „szociális vármegyét”!

Munkamódszered a közszolgálatból hozott (és személyes tulajdonságod) a jogszabályok tisztelete, a vonatkozó törvények és szabályok figyelemmel követése, megismerése, azok követése, betartása és betartatása. Eligazodás a pályázati „dzsungel”-ben, a kapcsolati tőke megteremtése és kihasználása lappangó, de kérlelhetetlen kitartással, és soha el nem fogyó ötletekkel. Ez lehet a sikerek egyik titka? – Valószínűleg ebben is több minden szerepet játszik. A népművelés területéről hozott szakmai tapasztalatok, gyakorlat nagyon sokat segített a szakmai programok tervezésében-szervezésében. De talán még fontosabb lehetett, hogy nem adtam fel... Ez persze azon is múlott, hogy mindig akadt az elnökségben, és a külső kapcsolatokban, aki(k) segítettek, biztattak, támogattak az elképzelések megvalósításában... Ebben a folyamatban kulcsszerepe volt az önkormányzati vezetésnek, a munkaügyi szervezetben dolgozó kollégáknak és még hosszan lehetne sorolni.

E lapszám tartalmazza az elmúlt évi közhasznúsági jelentést, ami hűen tükrözi népfőiskolánk tevékenységét. A sok-sok rendezvény előkészítése, az anyagi és tartalmi felelősségének súlya nem nyomja néha a válladat? – Nem könnyű helyzet, vannak idő-szakok, amikor ez valóban súlyos feszültséget és nehézséget jelent. A szakmai munka kevésbé, mert amint hirtelen elő-

állt betegségem időszakában is örömmel tapasztaltam, az elnökségi tagok segítették a helyzetet megoldani, de tagságunk körében is számosan vannak, akik a hívó szóra szívesen jönnek, segítenek és munkájukkal vagy egyéb módon is kifejezik támogatásukat a népfőiskola és tevékenysége mellett. Talán ez a legszebb és legfontosabb! A pénzügyi működés-működtetés nehezebb feladat, de ezt is sikerült az eddigiek során megoldani, ami nem kis „mutatvány”. Köszönet érte minden segítőnek, aki ebben közreműködött!

Végig tudsz menni úgy a tatai utcán, hogy valaki meg ne állítana? – Nem jellemző... Nem csak azért, mert megszólítanak, hanem azért is, mert én is megszólítom az ismerősöket, barátokat. Fontosak az emberi kapcsolatok, számomra is természetesen, de úgy gondolom, hogy civil szervezőként, nem lehetséges eredményes munkát végezni, ha nem ápoljuk a személyes kötődéseket, ha nem bővítjük azok körét, akik bekapcsolódnak a népfőiskola programjaiba.

Vers- és zeneszerető családot van, (mindkét gyermeked konzerva-tóriumot végzett művész) akik támogatása része aktivitásodnak. Az előadásokat többször színesíted versekkel vagy idézetekkel. Hányat tudsz kívülről, mi a kedvenced? Biztosan találsz egy idevágó mottót is! – Ebben a vonatkozásban a feleségem a legfontosabb támasz, aki hasonló mentalitású. Nem tudom, mennyi verset tudok összesen, de sajnos ez is kopik, ha nem „használja” az ember. Tény, hogy nagyon szeretem a verseket és egyes részletek beugranak, amikor valami történik, vagy olyan hangulat van, amely felidézi a vers jellegzetességét, üzenetét. Most talán Váci Mihály egyik különösen szép és jelentős, fontos verséből idézek – az egészet is érdemes elolvasni!

„...Szőkén, szelíden, mint a szél,
nem erőszak, s akarat által,
ó, szinte mozdulatlan szárnyal
áradtam a világon által,
ahogy a sas körözve szárnyal:
fény, magasság sodort magával,
szinte elébem jött a cél...”
(Szelíden mint szél)

Egész pályád során, de különösen az utóbbi húsz évben aktív résztvevője voltál a Tata kulturális arculatát meghatározó civil életnek. Bizonyára szükséges és tanulságos lenne, hogyha ennek a civil légkörnek megörökítését elolvashatnánk egyszer majdani könyvedben, mely emléket állít és példát szolgáltat a jövőnek.

A beszélgetés megerősített: tagságunkkal, más civil szervezetek tagjaival és magánemberekkel egyetértésben jogosan bízom abban, hogy az általad vezetett, huszadik évébe lépő MZNT régen várt városi kitüntetésé adja következő riportunk apropóját.

A MAGYAR KULTÚRA NAPJA

Tekintetünk a tatai vár lovagtermének díszes mennyezetét, a lovagalakos kályhát vagy éppen a csúcsíves ablakokon keresztül a várudvar köveit pásztázta, miközben felállva, óvatosan kieresztett hanggal énekeltük a magyar Himnuszt

Felidéződtek azok a hasonló himnusz-éneklési alkalmak, amikor is rögzült bennem egy-egy pillanatkép, a helyszín és a résztvevők, a hangulat. Kisiskoláskori rendezvények tétovasága, majd ballagási és diploma kiosztó rendezvények megilletődöttsége, hivatalos rendezvények némi-lyikének merevsége, vagy a szilveszter éjfélek pár percre való elcsendesedése, a Magyar Tudományos Akadémia dísztermének pompája, egy Genezáreti tavi hajókirándulás meghatottsága.

Számomra bizonyított, hogy a Magyar Kultúra Napja legjobb helyén a Himnuszhoz kötve van. Hiszem, hogy sokan gondolták így azok közül, akik részt vettek január közepén a Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság és a Kuny Domonkos Múzeum közös rendezvényén.

A hivatalos köszöntők után Csörsz Rumen István egyetemi tanár, A magyar irodalom története sorozat előadója ezúttal zenekarával, a Musica Historica Együttessel „A végek dicsérete” címmel tartotta programját, Balassi és Zrínyi versek előadásával.

Az „régizenei” hangszerek sokaságával, ízes régies szavakkal énekelt „históriák” nagyon hatásosak voltak az ódon falak között.

A nagyszámú közönség a tatai hagyományörzők török jelmezeseivel övezve lelkesen fogadta be az élményt, fergeteges tapssal jutalmazta az előadókat. A ráadásoknak csak a korabeli hangszereket fenyegető párásodás vetett véget.

Az építészet, a képzőművészet, a költészet és a zene együttes hatása alatt hitünk a kultúra jótékony, embert formáló hatásában megerősödött ezen ünnepi alkalommal.

A szervezők ilyenkor, a remekül sikerült rendezvény befejeztével jogosan állapíthatják meg: ezért érdemes végeláthatatlan civil, önkéntes munkát végezni.

Fejér Mária

Szentjánosbogár

Bogár-mécs,
hova mégy?
Megyek ragyogni,
csillagom!

*Vasi Ferenc Zoltán
(Tata)*

SIKERESEN INDULT A NÉPFŐISKOLA TANÁCSADÓ TESTÜLETE

2013-ban megalakult új szervezet több alkalommal találkozott az év során és több olyan javaslatot tett, amelyek hasznosak voltak és segítették a népfőiskola működését, arculatának formálását. Ezek között talán leginkább újszerű volt az első alkalommal megszervezett Népfőiskola Nap a városi művelődési házban, ahol sokféle programon vehettek részt a tagok és érdeklődők. Csak néhány példa az eseményekre. A nagyváradi Egei György alkotásainak kiállítása, akit a népfőiskola már második éve támogat a Márványhegyi művésztelepen való részvétel érdekében, aki fődíjat ajánlotta fel. A másik határon túli csapat a tardoskeddi kézművesek, akik nagy számban és változatos, színvonalas alkotásaikkal lepték meg a tataiakat. De sikeres volt Levente Péter és Döbrentey Ildikó műsora is színházteremben. Más ötletek és javaslatok is megfogalmazódtak, amelyeket az elnökség igyekszik hasznosítani a további munkában. Köszönjük a TT minden aktív tagjának elnökségünk nevében, hogy segítette a munkánkat!

*Keresztesi József
elnök*

EGY SIKERES SOROZATRÓL

Bár még a most folyó történelmi képzési programnak egy harmada hátra van, talán korainak tűnik az egészet értékelni, de nagyot már nem tévedhetünk.

A program témájának kiválasztása, a témához az előadók megnyerése szerencsés kézzel történt.

Természetesen a sorozat sikere Tanárainknak köszönhető. Ki-ki a maga stílusában, de egységesen úgy építették fel a mondandójukat, hogy a lényeg hangsúlyosan az ott élő emberekről szóljon. Azokról, akik a mindennapi életükben tapasztalták meg, átélték és átélnek még ma is az elmúlt száz év minden kínját-baját. Azokról, akik sajtóságot körülmények között keresik a kiutat, a boldogulás lehetőségét.

Nem egyszerű a megoldandó feladat, hiszen az együtt élő népek eltérő kultúrája, szokásaik, a ki nem beszélt, nem feldolgozott múlt, az emlékezet és persze a szegénység mind-mind a gyanakvás melegágyai.

Az előadásokat hallgatva talán közelebb kerülhetünk egy kicsit, hogy mélyebbre lássunk, mint a felszín, meg-lássunk valamit a problémák gyökereiből is, mert nem minden csak a fejünk felett történik.

Talán ez a mostani sorozattal érthetőbbé válik és talán ez a legfontosabb üzenete, és napjaink véres történeteiben ez is benne van.

Német Gyula

AZ ŐRVIDÉKI „LÁTÓÚT”-RÓL MÁSKÉNT

2013. május 23-án ismét egy remekül megszervezett kiránduláson vehettünk részt a Népfőiskola jóvoltából: Őrvidéki Látóúton Ausztriában.

Az indulás terv szerint pontosan 6:30-kor történt, a külön busz zsúfolásig megtelt. Ugyan meglehetősen korán volt még, hamarosan vidám csevejt lehetett hallani a sorok közül. Még mielőtt az első állomáson kiszálltunk volna, Basáné Kati elmondta a napi programot, valamint az idegenvezetőnk – Szoták Szilvia – elmesélt néhány fontos dolgot a környező falvakról.

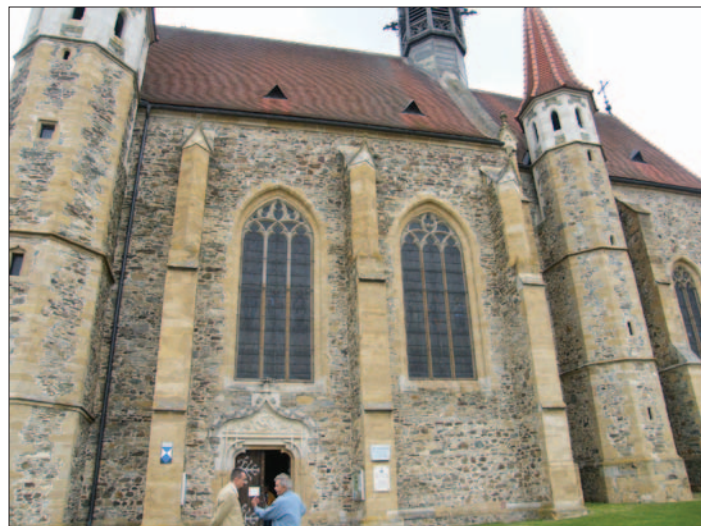
Alsóór volt az első állomásunk, ahol kicsit esős időben először az Öreg iskola előtt mutatkozott be nekünk Kelemen László, az intézet vezetője, majd bent folytattuk az ismerkedést az iskola múltjával, jelenével, valamint a helyi magyarok életével. Megtudtuk, hogy itt a magyarok szabadon gyakorolhatják nyelvüket, van rendszeres magyar nyelvű rádióadás, több hivatal, fontosabb épület – többek közt az iskola - neve is ki volt írva magyarul. Az iskola magyar könyvtára külön nagy élmény volt, hiszen egészen régi könyvek, enciklopédiák is voltak a polcokon. A látogatás végén kávéval, valamint finomabbnál finomabb házi készítésű süteményekkel kedveskedtek a Népfőiskola kiránduló csoportjának, ami igazán kellemes meglepetés volt.

Ezután a helyi Falumúzeum megtekintése következett, ami tulajdonképpen Szabó Ernőnek, a múzeum vezetőjének a családi hagyatéka, valamint személyes szerzeményeinek gyűjteménye volt. Ernő bácsi rendkívül érdekesen és mulattatóan adta elő szinte minden egyes tárgynak a történetét, valamint sok személyes élményét is megosztotta velünk. Népdaléneklését többen rögzítették, ha máshogy nem, hát az emlékezetükben, mert valóban felejthetetlen élmény volt.

A közös ebédre az Ungarische Hofban, egy magyar vendéglőben került sor. A finom tradicionális magyar húsleves, majd a rántott sertés szelet elfogyasztása közben kellemesen társalogtunk. Kiderült, hogy vannak köztünk régen Amerikába disszidált magyarok is, akik éppen hazalátogattak.

Az ebéd után Máriaalvára mentünk, ahol a Mária Mennybemenetele gótikus templomot csodáltuk

meg, és egy rövid tájékoztatót is kaptunk. A templom falának színes kövei lebilincselően szépek voltak.

A templom után utolsó állomásunk, Léka vára következett, ahonnan remek kilátás nyílt a tájra. Egy kis séta fel a dombra pont jól jött a laktató ebéd után. Itt egy újabb magyar idegenvezetővel találkoztunk, aki elmesélte a vár történetét. Éppen egy esküvő volt ott, így láthattuk, hogy ott is próbálják az ilyen különleges épületeket több célra felhasználni.

17 óra tájban indultunk hazafelé, mindenki kellemes hangulatban, új ismerősökre szert téve, élményekben gazdagon. Köszönjük a szervezőknek!

Németh Kiara Csilla
nyelvtanár

A TUDOMÁNY HÓNAPJA A NÉPFŐISKOLÁN

Közismert, hogy Széchenyi István, a reformkor kiemelkedő egyénisége 1825-ben egy évi jövedelmét ajánlotta fel a Magyar Tudós Társaság létrehozásának támogatására, így született meg a Magyar Tudományos Akadémia.

A jeles esemény november 3-án történt, ezért kapcsolódik a dátum ma is a tudományra való megemlékezéshez sokféle formában. Leggazdagabban a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat helyi és országos szervei kapcsolódnak az alkalomhoz, hiszen egy egész hónapon át zajlanak előadások és más rendezvények is ebben az időszakban. A TIT Komárom-Esztergom Megyei Szervezetével együttműködve az elmúlt években közösen is voltak programjaink, de az együttműködés ezen a területen megszűnt, így most „csak” magunk szervezünk programokat, amelyek többsége tudományos igényű és magas színvonalú. Ebben az összefüggésben talán még fontosabb, hogy nem külön „alkalmi” rendezvényekről van szó, hanem ezek szerves részei a népfőiskola sorozatainak, tanfolyamainak.

2013 novemberében a népfőiskola 11 tudományos jellegű, igényű programot szervezett. Ezek kapcsolódtak a joghoz, a történelemhez, irodalomhoz, vallástörténet-hez és az egészségügyi ismeretekhez. A jogi témák az alaptörvény bemutatására törekedtek, ahol két kiváló és évtizedes tapasztalatokkal rendelkező egyetemi tanár: **Horváth Attila** és **Kukorelli István**, az ELTE tanszékvezetői tartottak sikeres, és érdekes előadást a témához kapcsolódva. Hasonlóan érdekes információkkal gazdagodott a történelmi sorozat hallgatósága **Fedinec Csilla** – az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpontjának munkatársa – előadásai révén, amelyeket Ukrajnáról tartott. Az irodalom témakörben **Csörsz Rumen István** tartott két sikeres előadást Tinódi-Bornemissza, majd Balassi költészetéről, aki az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa. A vallástörténet keretében **Guitman Barnabás**, a Pázmány P. Katolikus Egyetem adjunktusa a pápaság késő reneszánsz időszakát ismertette a hallgatókkal. Míg **Kövesdi Mónika** művészettörténész – Kuny D. Múzeum – a korszak művészeti alkotásait és alkotóival ismertette meg kiemelkedő érdeklődés mellett a nagyszámú közönséget. Külön is érdemes a kiemelésre a népfőiskola által szervezett, a Benda Kálmán centenárium alkalmából szervezett megemlékezés,

ahol előadást tartott **Glatz Ferenc** történész, akadémikus, aki az akadémia elnöki tisztségét is betöltötte hosszabb ideig.

*Keresztesi József
elnök*

25 ÉVES A MAGYAR NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG

Budapesten 2013. november 14-15-én volt a Magyar Népfőiskolai Társaság jubileumi konferenciája. Mert 25 éve jött létre az országos szervezet. Ennek keretében emlékeztünk a 100 éve született Benda Kálmán történészre, Széchenyi díjas akadémikusra, aki az első elnöke volt a Társaságnak. Életét és munkásságát dr. Kálmán Attila gimnáziumi tanár, a református gimnázium elindítója és első igazgatója mutatta be életútját. Ez nem véletlen, mivel a tanár úr jelentős munkát végzett a régi Tatai Népfőiskola emlékeinek – és emlékezőinek – összegyűjtésével, s e munka keretében Benda professzor is kapcsolatot teremtett. Köszönet érte.

Benda Kálmán a magyarságtudatot ébresztgette az egyszerű emberekben. Nem csupán a tudást akarta növelni, hanem a látókörüket is kiszélesíteni. Szabó Dezső falukutató példájával reményt sugárzott a parasztság felé. Legkisebb faluba is elment előadást tartani, mert a parasztság felemelése, saját ügyeinek intézésére való tanítása, felkészítése szívügye volt.

Ma is ilyen pozitív, áldozatvállaló hősökre van szükség, akik hitet adnak a fiataloknak, a munka nélkül maradottaknak, a bajbajutottaknak. Az ízlés, kultúra, erkölcsiség rombolását pedig meg kell állítani. Nem hagyhatjuk, hogy országunk kettészakadjon, össze kell fogni minden jóérzésű magyar embernek. Mikszáth Kálmán mondata:

„Senkinek sem kell megharagudni, mert szükség lesz egymásra!”

Mindenki, ha érzi felelősségét a jövő iránt, adja tudását, bátorító szavát, szeretetét, segítő kezét a hozzá fordulóknak. Kell tanulni és tanítani életünk végéig. Van remény, kiút a nehéz helyzetből. Fogjuk meg egymás kezét és Isten segítségét kérve, győzhetünk a szeretetlenség, tudatlanság, reménytelenség felett.

„Ne indulj el addig a futópályán, amíg imádságban minden terhet le nem raktál, különben elveszíted a versenyt!” / C. H. Spurgeon /

Sziklai Tiborné Kati

SIKERESEN INDULT A NÉPFŐISKOLA TANÁCSADÓ TESTÜLETE

2013-ban megalakult új szervezet több alkalommal találkozott az év során és több olyan javaslatot tett, amelyek hasznosak voltak és segítették a népfőiskola működését, arculatának formálását. Ezek között talán leginkább újszerű volt az első alkalommal megszervezett Népfőiskola Nap a városi művelődési házban, ahol sokféle programon vehettek részt a tagok és érdeklődők. Csak néhány példa az eseményekre. A nagyváradi Egei György alkotásainak kiállítása, akit a népfőiskola már második éve támogat a Márványhegyi művésztelepen való részvétel érdekében, aki fődíjat ajánlotta fel. A másik határon túli csapat a tardoskeddi kézművesek, akik nagy számban és változatos, színvonalas alkotásaikkal lepték meg a tataiakat. De sikeres volt Levente Péter és Döbrentey Ildikó műsora is színházteremben. Más ötletek és javaslatok is megfogalmazódtak, amelyeket az elnökség igyekszik hasznosítani a további munkában. Köszönjük a TT minden aktív tagjának elnökségünk nevében, hogy segítette a munkánkat!

K. József

Népfőiskola Nap keretében Levente Péter is előadást tartott - lelkes közönségével

NYUGDÍJAS VÉDŐNŐ

Pár hete Zinkné Marika védőnő kolléganőm megkérdezte:

- Kati, visszajönnél dolgozni most nyugdíj mellett?

- Sajnos nem - válaszoltam, mert ma már máshol kell helytállnom, más lett a sorrend, bár úgy érzem életem végéig védőnő maradok.

A jövő nemzedékéért való féltő szeretettel fordulok most is a fiatal szülőkhöz és örülök, ha kíváncsiak a véleményemre. Szeretném megóvni őket a betegségektől, bajoktól, gondoktól.

Pomogács Béla irodalomtörténész mondta:

„Lámpagyújtogató, csöngető emberekre hallgatni kell!”

Nem a vészharangot kell meghúzni, hanem türelemmel, sok szeretettel jó utat mutatni. Ne jussanak fiataljaink útvesztőbe, káros szenvedélyek kelepccéjébe, önpusztító magatartáshoz. Segíteni kell őket a mértéktartó, felelős, közösségi életre. Sok fiatal csalódott a felnőttekben, mert nem érzik az őszinte szeretetet szavaikból. Egy édes kis mese szerint a süni beleesett egy gödörbe és nem tudott szabadulni. Arra repült egy pillangó és mondta neki:

- Várj süni, mindjárt hozok segítséget.

- Nem várok!- mondta dacosan.

Így vannak a fiatalok, hogy szorult helyzetükben is tehetetlenül tiltakoznak a segítő kéznek.

Ne sértődjünk meg a reakciónk. Ők segítségre várnak. Legyünk türelmesek és szeressük őket, hisz a mi-eink, és csak így tudunk segíteni rajtuk.

Jó, ha egymás felé kinyújtjuk kezünket, hisz boldogítani, örömet vinni nagyszerű dolog. Az idősebb korosztály számára van egy közösségi program, melyet a Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság biztosít. Nagy tudású előadók tartanak többféle témában előadásokat és közös gondolkodásra készítetik a hallgatóságot. Ha időm engedi szívesen veszek részt ezeken a programokon és hívogatok másokat. Így sokféle ismerettel bővíthetjük tudásunkat.

Hálát adok Istennek, hogy ad erőt, egészséget a legfontosabb teendőim elvégzéséhez.

„Erőm és énekem az Úr” Zsoltár 118,14.- olvashatjuk a Bibliában.

Szent Márton Kamarakórus tagjai vagyunk férjemmel együtt és az éneklés által is erősödhetünk, és erősíthetünk, bátoríthatunk másokat.

Számomra nagyon fontos, hogy amíg élek hasznos legyek mások számára és betöltssem küldetésemet, a boldogító feladatomat. Imádkozom azért, hogy a védőnői munkát lelkes fiatalok folytassák, akik sokat tesznek a tatai emberekért és reménységgel teszik a dolgukat. Tata, 2014. január 09.

Sziklainé Kati
ny. védőnő

A 2013-AS ÉV SIKEREI KÉPEKBEN

Dr. Kálmán Attila sikeres előadását tartott a tatai Benda konferencián

A Népfőiskola Napon nagy érdeklődést keltett a felvidéki Tardoskeddi kézműves csoportja

Nemes Lajos előadását érdeklődéssel hallgatja a közönség

A kocsai látóúton sokan ismerkedtek a község értékeivel

Prof. Dr. Patyi András rektor előadása a Magyar konferencián

A pannonhalmi látóúton Várszegi Asztrik főpát is fogadta a népfőiskolásokat

Szász Zoltán történész és a Benda család tagjai a konferencián

A közhasznú Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság kiadványa

2890 Tata, Rákóczi utca 9.
Felelős kiadó: Keresztesi József
Felelős szerkesztő: Fejér Mária

Népfőiskolai Hírmondó

Készítette: Baráth Nyomda Kft.
2890 Tata, Frankel Leó utca 12.
Tel./Fax: 34/586-375

E-mail: barathnyomda@pr.hu

A NÉPFŐISKOLA ELÉRHETŐSÉGEI:

Tel, fax: 34/482-409; 06 30/612-46-73

E-mail: nepfoiskola@etata.hu, honlap: www.magary.webnode.hu

Szerkesztői üzenet:

Tisztelettel köszönjük az elmúlt évi támogatást és kérjük, hogy ebben az évben (is) népfőiskolánkat jelölje meg kedvezményezettként!
Lapzártá: 2014.03.